

ÇİN HALK CUMHURİYETİ

PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
2024

İÇİNDEKİLER

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	9
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	14
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	18
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	23

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı Xi Jinping tarafından 2014 yılı içerisinde açıklanan “Yeni Normal” kavramı ile Çin ekonomisinde yüksek hızlı büyümeden orta- yüksek hızlı ve sürdürülebilir bir büyümeye geçilmesi, ekonominin yeniden yapılandırılması, girdi ve yatırım temelli bir büyüme modeli yerine yenilik temelli bir büyümenin hedeflenmesi amaçlanmaktadır. Son yıllarda Çin’de arz yönlü reformlar aracılığıyla büyümenin niceliği kadar niteliğinin de gözetildiği, iç tüketimin artırılmasının hedeflendiği ve finansal istikrarın öncelendiği bir ekonomi politikasının izlendiğini belirtmek mümkündür. Bu bağlamda Çin’in yeni ekonomi politikası çerçevesinde kaliteli ithal ürünlere talebi her geçen gün artmaktadır. Nitekim, Çin 2023 yılı itibarıyla 2,557 trilyon dolarlık ithalatı ile dünyanın en büyük ikinci ithalatçısı, 3,380 trilyon dolar değerindeki ihracatı ile de dünyanın en büyük ihracatçısı konumundadır.

İthalat Rejimi

Çin’in 2001’deki Dünya Ticaret Örgütü üyeliği ile birlikte dış ticaret rejiminde önemli liberalleşmeler başlamış olup bu süreç halen devam etmektedir. Çin’de ilgili makamlar nezdinde kayıt yaptırdıktan sonra yabancı sermayeli olanlar dahil tüm şirketler, dış ticareti sadece devlet tarafından yapılabilen belirli ürünler haricindeki tüm ürünlerin ihracat ve ithalatını serbestçe yapabilmektedir. İthal edilen malların ülke içerisinde dağıtımını yapabilmek için malın dağıtım haklarının da alınması gerekmektedir.

Çin, ithalata konu ürünleri üç ana başlık altında sınıflandırmaktadır. Bunlar; ithalatına izin verilen ürünler, ithalatına kısıtlı izin verilen ürünler ve ithalatı yasak olan ürünlerdir. Birçok ürünün ithalatı serbestçe gerçekleştirilirken, bazı ürünler üzerinde kota ve ruhsat kısıtlamaları uygulanmaktadır. Zehirli maddeler vs. gibi kalemlerin ithalatı ise yasaktır. Tüm şirketler (Çinli ve yabancı) çoğu ürünü ithal etme hakkına sahiptir, ancak sınırlı sayıda mal devlet ticaret şirketleri aracılığıyla ithalat için ayrılmıştır. Çin Gümrükler Genel İdaresi yasak ve kısıtlamalara tabî olan ürünlerin listesini düzenli olarak güncelleyerek web sitesinde yayınlamaktadır.

Bağlantı adresi: (<http://english.customs.gov.cn/service/guide?c=afa01e86-d227-457a-bf81-dfe6a5dd8204&k=51&p=2>)

İthalat, gümrük vergilerine ve KDV’ye tabî olmakla birlikte belirli ürünler için tüketim vergisi de uygulanmaktadır. Çin’de gümrük kıymeti, ithal edilen ürünlerin değerlerini uluslararası piyasalardaki fiyatlar, yabancı piyasa fiyatları ve iç piyasadaki fiyatlar temel alınarak oluşturulan bir veri tabanı üzerinden belirlenmektedir. İthalatçı tarafından beyan edilen fiyatlar genel olarak kabul edilmekteyse de söz konusu veri tabanı ile beyan edilen fiyat arasında ciddi bir farklılık söz konusuysa yeniden bir hesaplama yapılmaktadır. Çin gümrükleri tarafından ülkeye girecek ürünler için talep edilen evrak, ürünün cinsine göre farklılık göstermektedir. Üretici ya da denetleyici kurum tarafından hazırlanmış olan kalite, miktar ve ağırlık ile ilgili belgeler gümrükte mutlaka talep edilmektedir. Bazı ürünlerin ülkeye varışında kontrol edilmesi ya da beraberinde Çin hükümeti tarafından kabul edilmiş bir akreditasyon belgesi ile gelmesi gerekmektedir. Belirlenen şartlara uymayan ürünler satıcıya geri gönderilmekte ve bu durumda alıcının, oluşan zarar nedeniyle bir tazminat ödemesi söz konusu olabilmektedir.

Ticaretin olağan akışında, ilgili Çin ithalatçısı (acente, distribütör, ortak girişim ortağı vs.) mal ithalatı için gerekli belgeleri ihracatçıdan temin etmekte ve bunları Çin Gümrük İdaresine sunmaktadır. Gerekli belgeler ürüne göre değişmektedir; ancak genel olarak istenen evrak, konşimento, fatura, gönderim listesi, gümrük beyannamesi, sigorta poliçesi ve satış sözleşmesi gibi standart belgeler ile ithalat kota sertifikası (talep edilmesi halinde), ithalat lisansı (talep edilmesi halinde), denetim sertifikasıdır (talep edilmesi halinde) ve diğer belgelerdir.

İhracat Rejimi

Çin’de ilgili makamlar nezdinde kayıt yaptııldıktan sonra yabancı sermayeli olanlar dahil tüm şirketler, dış ticareti yasak olan, kısıtlamaya tabî olan veya sadece devlet tarafından yapılabilen belirli ürünler haricindeki diğer tüm ürünlerin serbestçe ihracat ve ithalatını yapabilmektedir.

İhracattaki belgeler ürün/sektör bazında değişmekle birlikte tüm ürünler açısından yer alması gereken belgeler aşağıda yer almaktadır:

- Ticari fatura
- Gönderilen ürünlerin ayrıntılı listesi
- Konşimento
- Gümrük beyannamesi
- Ürünle ilgili gerekli sertifikalar

Gümrük Vergileri

Türkiye’den Çin’e ihraç edilen ürünlerin Çin’deki gümrük işlemleri büyük ölçüde Çin tarafındaki ithalatçı tarafından yapılmaktadır. Ancak Türkiye’deki ihracatçının da konuya hâkim olması, her adımdan haberdar olması ve gerektiğinde talep edilen belgeleri temin edebilmesi gerekmektedir.

Çin’de Gümrük Vergileri, Çin’in 2001’deki Dünya Ticaret Örgütü üyeliği ile birlikte düşmeye başlamıştır. 2000 yılında %15,3 olan ortalama ithalat tarifesi, 2023 itibarıyla %7,4’e kadar inmiş durumdadır.

Çin’in ürün bazında uyguladığı gümrük vergilerine Çince hizmet veren (web browserın çeviri özelliği ile birlikte kullanılabilir) ÇHC Gümrükler Genel İdaresi sitesindeki aşağıdaki linkten erişmek mümkün olup ülkemiz ürünleri MFN oranlarına tabîdir.

Bağlantı adresi: (<http://www.customs.gov.cn/customs/302427/302442/jckszcx/index.html>)

İç Vergiler ve Oranları

Çin’de kurulmuş ya da yönetimi Çin’de bulunan bir firma Çin’de yerleşik olarak kabul edilmektedir ve gelirleri üzerinden vergilendirilmektedir. Çin’in halen 112 ülkeyle Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması bulunmaktadır.

Bağlantı adresi: (<https://www.chinatax.gov.cn/eng/c101276/c101732/c5161345/content.html>)

Ülkemiz ile Çin arasında yapılmış olan Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması 01.01.1998 tarihinde uygulamaya alınmıştır.

Vergilendirilebilir gelir, şirketin mali yıldaki brüt gelirlerinden masrafların ve kayıpların düşülmesiyle hesaplanmakta ve tüm kârlar, sermaye kazançları, temettüleri, faiz getirileri, kira gelirleri ve telif ücretleri bu kapsama girmektedir. Çin'de, üç kategoriye ayrılacak 18 farklı vergi türü bulunmaktadır:

1. KDV, Tüketim Vergisi, İşletme Vergisi, Taşıt Alım Vergisi ve Gümrük Vergisi dahil olmak üzere mal ve hizmet vergileri.
2. Kurumlar Vergisi ve Bireysel Gelir Vergisi dahil olmak üzere gelir vergileri.
3. Arazi Takdir Vergisi, Emlak Vergisi, Kent ve İlçe Arazi Kullanım Vergisi, Ekilebilir Arazi Kullanım Vergisi, Tapu Vergisi, Kaynaklar Vergisi, Taşıt Vergisi, Damga Vergisi, Kentsel Bakım ve İnşaat Vergisi, Tütün Vergisi ve Gemi Tonaj Vergisi vb. diğer vergiler.

Çin vergi sistemi, vergi oranları ve vergilendirmeye ilişkin temel bilgilere Çin Devlet Vergi Kurumunun aşağıdaki bağlantıda yer alan adresinden erişim sağlanabilmektedir.

Bağlantı adresi: (<http://www.chinatax.gov.cn/eng/c101270/c101272/c5157954/content.htm>)

Kurumlar Vergisi:

Çin'de kurumlar vergisi oranı %25 olarak belirlenmiştir. Diğer taraftan serbest bölgelerde kurulu şirketler içinse ilk beş yıl için kurumlar vergisi oranı %15 olarak uygulanmaktadır. Temettüleri, faiz getirileri, kira gelirleri ve telif ücretleri gibi pasif gelirler üzerinden uygulanan stopaj vergisinin oranı ise %10 olarak belirlenmiştir (söz konusu bu oranlar serbest bölgelerde değişikli göstermektedir).

Sermaye Kazançları:

Sermaye kazançları için ise ayrı bir vergi kalemi bulunmazken bu gelirler diğer faaliyet gelirleri ile birleştirilerek vergilendirilmektedir. Çin'de yerleşik olan gerçek kişiler, tüm dünyada elde ettikleri gelir üzerinden kişisel gelir vergisine tabî tutulurken, yerleşik olmayan gerçek kişiler ise gelir kaynaklarına göre vergilendirilmektedir.

Çin'de 90 günden uzun süre kalan (ya da konuyla ilgili uluslararası anlaşmaların mevcut olduğu durumda 183 gün) ancak henüz bir yılı doldurmamış yerleşik olmayan gerçek kişiler, Çinli bir firmanın müdürü ya da üst düzey yöneticisi değilse Çin'de elde ettikleri kazanç üzerinden vergilendirilmektedir.

Gelir Vergisi:

Çin'deki gerçek kişiler, çalışma geliri, işletme geliri ve yatırım geliri gibi farklı gelir çeşitleri üzerinden farklı şekilde vergilendirilir. Maaş ve aylık gelirler %3 ile 45 arasında değişen oranlarda vergiye tabî tutulabilmektedir.

Katma Değer Vergisi:

Çin'de dört olan KDV dilimi Temmuz 2017'de yapılan değişikliklerle üçe indirilmiştir. Standart KDV oranı %13'tür. Finansal ve kişisel hizmetler sektörlerinde %6 oranında KDV uygulanmaktadır. Bazı zaruri tüketim mallarının KDV'si %1dir.

İhracat KDV'den muaftır, ihraç edilen ürün için kullanılan girdilerin üzerindeki KDV ise kısmen ya da tamamen iade edilmektedir.

Diğer Vergiler:

Kanun koyucu tarafından belirlenmiş lüks tüketim ve çevre dostu olmayan mallar (bunlara sigara, alkollü içecekler, üst kategori kozmetik ürünleri, mücevherat, araç yakıtı, otomobiller, pil ve kaplama maddeleri de dahildir) Çin Halk Cumhuriyeti'nde tüketim vergisine tabîdir. Vergi yükümlülüğü satılan malın tutarına veya satış hacmine göre belirlenmektedir. Hesaplama yöntemi ve oranı maldan mala bağlı olarak değişmektedir.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Çin'deki standartları oluşturma gözetim, takip ve kontrolüne ilişkin süreç Çin Halk Cumhuriyeti Standardizasyon İdaresi (SAC) tarafından yönetilmektedir. Diğer taraftan Kalite Denetimi ve Karantina Genel İdaresi (CIQ) konuyla ilgili merkezi idare konumundadır.

Çin'de standartlar zorunlu veya ihtiyari olabilmektedir. Zorunlu standartlar, insan sağlığı, kişisel mülkiyetin ve güvenliğin korunmasıyla ilgili olup kanunlar ve idari düzenlemeler vasıtası ile uygulamaya konulmaktadır. Bunların dışında kalan tüm standartlar ise gönüllü (ihtiyari) standartlar olarak kabul edilmektedir. Çin standartlarında dört seviye bulunmaktadır. En yaygın olarak uygulananlar şu şekildedir:

- 1) Ulusal Standartlar
- 2) Profesyonel Standartlar
- 3) Bölgesel Standartlar
- 4) Özel Teşebbüs (Firma)

Söz konusu seviyeler yukarıda belirtilen sıralamayı izleyerek hiyerarşik olarak uygulamaya konulmaktadır.

Ulusal Standartlar genellikle "GB standartları" olarak anılmakta olup, Çin genelinde geçerlidir. İhtiyari standartlarda "T" ön eki kullanılmaktadır. Örneğin, gönüllü bir ulusal standart "GB / T" ön ekine sahipken, zorunlu bir ulusal standart "GB" ön ekini içermektedir. Profesyonel Standartlar genellikle "Endüstri Standartları" olarak anılmaktadır. Mesleki standartlar endüstri sektörüne göre kodlanmaktadır. Profesyonel standartlardan ihtiyari nitelikte olanların da ilgili sektör kodundan sonra "/ T" eklenmektedir. Örneğin, tarım sektörü zorunlu standardı NY kodu ile başlarken tarımsal gönüllü standartlar için kod "NY / T"dir. Yerel standartlar genellikle "Eyalet Standartları" olarak anılmaktadır. Eyalet standartları Ulusal standartlar ve Profesyonel Standartlar mevcut olmadığında uygulanmaktadır. Ancak yerel bir alanda endüstriyel ürünlerin güvenliği ve hijyeni için birleşik standartlara ihtiyaç bulunmaktadır. Yerel Standartlar "DB + *" (zorunlu) veya "DB + * / T" (ihtiyari) ile tanımlanmaktadır. Kurumsal Standartlar, Ulusal Standartlar, Profesyonel Standartlar ve Yerel Standartların mevcut olmadığı durumlarda Çin'deki bağımsız bir şirket tarafından geliştirilebilmekte ve/veya kullanılabilir. Kurumsal standartlar kodunu belirleme formülü "Q + *"dir. Burada * simgesi Kurumsal kodu temsil etmektedir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Ürünün çeşidine (özellikle yaş meyve sebze ve et / kanatlı eti ürünleri için ilave belgeler gerekmektedir) göre değişim gösterse de Çin tarafından ithal gıda ve diğer ürünlerde talep edilen başlıca belgeler aşağıda sıralanmaktadır:

Ticari fatura

Gönderilen ürünlerin ayrıntılı listesi

Konşimento

Gümrük beyannamesi

Sağlık Sertifikası

Sıvı gıdalar için şişeleme tarihi

Gıda etiketinin orijinal örneği

Gıda etiketinin Çince örneği

Gıda Kontrol Sertifikası

Serbest Satış Sertifikası (Certificate of Free Sale)

Çin Makamlarınca Verilecek Kargo Taşıma Sigortası Poliçesi Başvuru Formu
(China Cargo Transportation Insurance Policy Application Form)

Tüm ürün grupları için etikette ve gümrükleme öncesinde ve sırasında istenebilecek belgelerin ürün bazında ayrıca araştırılması gerekmektedir.

Bu kapsamda; Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) mevzuatı uyarınca, gıda ürünleri ithalatında bütün ihracatçı ülkeler tarafından risk analizi ve ürünün niteliğine göre spesifik sağlık ve bitki sağlığı (SPS) protokollerin imzalanmasını de içerebilen bir pazara giriş sürecinin tamamlanması gerekmektedir. Konu ile ilgili kurum olan ÇHC Kalite Kontrol, Denetim ve Karantina Genel İdaresi (AQSIQ) yeniden yapılandırılmış, 2017 yılından bu yana anılan konu kapsamında ÇHC Gümrükler Genel İdaresi (GACC) yetkili kılınmıştır.

Gıda sektörü, ülkemizin Çin'e yönelik ihracatının geliştirilmesi ve ürün çeşitliliğinin sağlanması açısından önem ve potansiyel arz eden bir sektör konumundadır. Bu kapsamda, ülkemizin gıda ürünlerinin Çin'e yönelik ihracatının artırılması amacıyla bir süredir sistematik çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda, ilk olarak, gıda ürünlerimizin Çin'e yönelik girişinin kolaylaştırılması amacıyla, iki ülke arasında iş birliğine yönelik bir çerçeve anlaşması olan "Gıda Güvenliği Anlaşması" 19 Nisan 2013 tarihinde imzalanmış bulunmaktadır.

2022 yılı itibariyle yürürlüğe girmiş bulunan 248 ve 249 sayılı Çin Gümrükler Genel İdaresi (GACC) düzenlemeleri uyarınca Çin'e gıda ürünleri ihraç edilebilmesi için üretici bazında önceden bir kayıt/akreditasyon yapılması gerekmektedir. Söz konusu düzenleme uyarınca Çin'e gıda ihraç edecek gıda tesislerinin tek pencere ("single window") sistemine kayıtlı olması zorunludur. Sisteme kayıt işlemleri "singlewindow.cn" sisteminden yapılmakta olup, kaydı olan firmalar "ciferquery.singlewindow.cn" sisteminden ilan edilmektedir. Ülkemizde söz konusu kayıt işlemlerini Tarım ve Orman Bakanlığımız yürütmekte olup teknik konularda adı geçen Bakanlığımızdan gerekli bilgiler temin edilebilir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Çin'in, özellikle tüketim malları için ürün bazında belirlenmiş etiketleme ve ambalajlama konusunda kuralları bulunmaktadır. Bazı durumlarda, bu kuralları karşılamayan malların Çin'e girişi reddedilmektedir.

Çin pazarında satılan tüm ürünler için ambalajlama, pazarlama açısından çok önemli bir konu olup müşteriyi cezbedecek ambalajların kullanılması, pazara yüksek fiyattan giriliyor ise ürünün lüks imaja uygun bir ambalaj ile piyasaya sunulması önerilmektedir.

Tüketicilerce gıda ürünlerinin ambalajlarına büyük önem verilmektedir. Çin yeni yılında ve diğer özel günlerde yaş meyve dahil gıda maddeleri hediye olarak satın alınmaktadır. Bu nedenle ambalaj malzemesinin kalitesi ve tasarımı karar aşamasında belirleyici olmaktadır.

Yürürlükte olan yasalara göre ürünler ait oldukları standartların koşullarını karşılamak zorundadır. Standartlara göre kalite belgesi verilen ürün üzerine güvenlik etiketi yapıştırılmaktadır. Kullanılan standartların kodları, seri numaraları ve isimleri ürün üzerine basılmış veya teknik kullanım kılavuzu ile ambalaj üzerine yazılmış olmalıdır. Etiket/ambalaj üzerinde ülkedeki resmi dil olan "Basitleştirilmiş Çince" olarak da tanımlanan "Mandarin Lehçesi" kullanılması gerekmektedir. Çince olarak; ürün ismi, üretici ismi, adresi, temel katkı maddeleri ile bunların miktar ve özellikleri ile birlikte satış ve kullanım için ayrı ayrı üretim ve son kullanma tarihleri, ürünün yanlış kullanımını önlemeye yönelik ve buna bağlı tehlikeleri kapsayan açıklayıcı uyarılar, uygun taşıma ve depolama ile ilgili talimatlar yer almalıdır.

Ayrıca ithal edilen gıda maddeleri üzerinde ürünün güvenli olduğunu gösterecek lazer etiket bulunması istenmektedir.

Teknik Engeller

Çin'in sağlık ve bitki sağlığı önlemlerinin (SPS) uygulanmasına ilişkin mevzuatı, birçok yasa, yönetmelik ve ulusal standartlardan oluşmaktadır. Kapsanan ürünler arasında gıda, sağlıklı gıda, hayvanlar ve bitkiler, hayvan yemleri ve kozmetik ürünleri yer almaktadır.

SPS rejiminin temel koşulları, ilgili ürünlerin Çin'in zorunlu sıhhi standartlarına uygun olmasını sağlamaktır. Bu gereksinimler, temel olarak aşağıdaki mekanizmalar aracılığıyla uygulanmaktadır.

İthal ürünlere uygulanan zorunlu ön kayıt:

Kozmetik ve bazı gıda maddeleri Çin'in Gıda ve İlaç Düzenleme Kurumlarından ön izin almadan ülkeye ithal edilmesi ve dağıtımı mümkün değildir.

Ürün denetimi süreci:

Çoğu gıda, kozmetik ürünleri ile hayvansal veya bitkisel menşeli ürünlerin gümrükleme aşamasında, eşyanın sınıflandırılmasına bağlı olarak, görsel inceleme ve laboratuvar testlerinden geçmesi gerekebilmektedir.

Bazı hayvansal ürünler için (örneğin et ve süt ürünleri) ÇHC Gümrükler Genel İdaresi ile ilgili ülkede muhatabı arasında imzalanması gereken protokolden sonra ÇHC Gümrükler Genel İdaresi

tarafından " onaylanmış üretici" olarak listelenmesi şartı bulunmaktadır. Ayrıca bu noktada protokole bağlı olarak sağlık sertifikasının da düzenlenmesi gerekmektedir.

SPS önlemlerinden ayrı olarak başlıca tarım ürünlerine uygulanan bir diğer ticaret engeli; tahıl, pamuk, şeker ve yün gibi ürünlere uygulanan Tarife Oranı Kotasıdır.

Çin'in ticaretteki teknik engelleri (TBT) esas olarak Çin Zorunlu Sertifikasyonu (CCC- China Compulsory Certification) olarak bilinen bir teknik uygunluk değerlendirme sistemi aracılığıyla uygulanmaktadır. CCC'ye tabî ürünler (tüketici elektroniği, ev aletleri ve otomotiv ürünleri gibi geniş bir ürün yelpazesini içerir) Çin'in Standardizasyon ve Akreditasyon Kurumu tarafından yayınlanan bir katalogta listelenmiştir. Bu ürünlerin, Çin teknik gerekliliklerine uygunluğu sağlamak için, genellikle yerel bir şube veya yabancı üreticinin ülkesindeki Çin yetkililerince atanmış temsilcisi tarafından yürütülen bir sertifikasyon sürecinden geçmesi gerekmektedir. Sertifikalı ürünlerin, bir ön koşul olan CCC işaretini kullanmasına izin verilmektedir. Söz konusu ürünlerin Çin pazarına girişi için CCC işaretinin kullanılması bir zorunluluktur.

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak, ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur. (<https://teknikengel.gov.tr/>).

Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Çin, genel itibarıyla diğer pazarlara göre pazara giriş stratejileri bakımından bazı farklılıklar arz etmektedir. Ancak, Çin'i, Avrupa, Ortadoğu ve Afrika pazarlarından "daha zor" veya "daha kolay" bir Pazar olarak tanımlamak yerine "daha farklı" bir Pazar olarak nitelendirmek daha doğrudur.

Ülkemiz ihracatçılarının ve yatırımcılarının Çin'i diğer ülkelerle kıyaslamak yerine ülkenin kendine özgü dinamikleriyle hareket etmelerinde fayda bulunmaktadır. Bu noktada da istikrar çok önemli bir husus olarak öne çıkmaktadır. Çin nezdinde ithalatta sürdürülebilirlik oldukça ön plana çıkmaktadır. Gıda sektörü başta olmak üzere genel itibarıyla Çinli ithalatçılar, kendilerine düzenli tedarik sağlayacak firmalar ve ülkelerle iş birliklerine önem vermektedir.

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Fikri mülkiyet haklarının korunması ve yabancı şirketlerin Çinli ortakları ya da üçüncü taraf şirketler tarafından fikri mülkiyet haklarının ihlal edildiğine dair şikayetleri, Çin'de faaliyet gösteren yabancı sermayeli şirketlerin en büyük sorunlarından biridir. Ancak, Çin hükümetinin son dönemde bu alanda yaptığı reform çalışmaları gelecekte bu sorunun çözülmesine katkı sunmayı hedeflemektedir.

Pekin, Şanghai ve Guangzhou 'da hayata geçirilen fikri mülkiyet haklarına yönelik ihtisas mahkemeleri, ortalama dört ayda davaları sonuca bağlamaktadır. Bu mahkemelerin başka şehirlerde de açılması planlanmaktadır.

Dünya Ticaret Örgütü üyeliğine 2001'de kabul edilen Çin'in bu çerçevede kendi uygulamalarını örgütün Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Anlaşması (TRIPS) hükümleriyle uyumlu hale getirmesi gerekmektedir.

Çin aynı zamanda 2007 tarihli Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) Telif Hakları Anlaşması'nın da taraflarından birisidir. Bugüne değin fikri mülkiyet haklarının korunması konusunda uluslararası yükümlülüklere giren ve mevzuatını kuvvetlendiren Çin, artık kanunların pratikte uygulanmasında da daha kararlı bir tavır sergilemektedir. Bununla birlikte, fikri mülkiyet hakları ihlali Çin'de iş yapan şirketler açısından hâlâ önemli bir risktir. Bu kapsamda, şirketlerimizin markalarını Çin'de her iki dilde (İngilizce ve Çince) tescil ettirmeleri önem arz etmektedir.

ÇHC'deki marka tescili konusunda temel olarak "China National Intellectual Property Administration (CNIPA)" yetkili bulunmaktadır.

Bağlantı adresi: (<https://english.cnipa.gov.cn/>)

Marka tescili ise söz konusu kuruluş bünyesindeki "Trademark Office" aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Çin'de mevcut marka tescili uygulaması "first-to-file rule" kuralını içermektedir. Bu kural uyarınca, ticari marka başvurusunda ilk olarak bulunan kişi veya şirkete genellikle bu ticari marka hakkı verilmektedir. Nitekim, mevcut "Marka Kanunu" da bu hususu içermektedir.

Bir kişi veya firmanın marka tescil başvurusu kabul edilip ilana çıkılmasından sonra bir yıl süreli itiraz dönemi başlamaktadır. Eğer bu dönemde bir itiraz gelmezse, başvuran firma veya kişi markayı tescil ettirmiş olmaktadır. Marka tescili ile firma, ürünlerinin Çin ankarasında satış ve üretim (hatta ihracat) haklarını almaktadır.

Markanın Çinli bir firma tarafından kopyalanmış olması halinde ise, markanın esas sahibi firma ürünlerini Çin'e ihraç etmek istediğinde, ürünlerinin ithaline izin verilmemesi riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. Firmalarımızın, markalarını aşağıdaki web sitesi aracılığıyla kontrol etmeleri mümkündür. Firma kayıtları, firmalarımızın bilgisi dışında yapıldıysa Müşavirliğimizle irtibata geçmeleri mümkündür.

Bağlantı adresi: <http://wcjs.sbj.cnipa.gov.cn>

Dağıtım Kanalları

Yeni yapılan düzenlemelerle yüzde yüz yabancı sermayeli şirketlerin Çin'de neredeyse tüm sektörlerde perakende ve toptan satış yapmalarına imkân sağlanmış olmasına rağmen bazı istisnalar bulunmaktadır. Örneğin, benzin istasyonlarında çoğunluk hissesinin Çinli ortağa ait olması gerekmektedir. Tütün satışı devletin tekindedir. Gemicilik acentelerinin de yine çoğunluk hisselerinin Çinli yatırımcılara ait olması gerekmektedir. Yabancı yatırımcıların Çin'de kendi başlarına ya da Çinli bir firmayla kurdukları ortak teşebbüsler üzerinden franchising yapmalarına da izin verilmektedir.

Çin'de en hızlı büyüyen dağıtım kanalı, elektronik ticarettir. Dünyada internet üzerinden alışverişin %50,88'si Çin'de gerçekleştirilmekte ve bu alanda çok güçlü bir büyüme trendi bulunmaktadır. Çin halen en büyük e-ticaret pazarı konumunda olup hızlı büyümesini sürdürmektedir. Çin'de e-ticaretin toplam perakende satışları içerisindeki payı %27 oranına ulaşmıştır.

Statista verilerine göre Dünyadaki üç büyük e-ticaret pazarı Çin, ABD ve Avrupa olarak sıralanmaktadır. Çin pazarı 2023'te 1.318,7 milyar dolar değerinde bir ekonomik büyüklüğe ulaşmıştır. ABD e-ticaret pazarı 2023 yılında 925,4 milyar dolar, Avrupa ise 631,9 milyar dolarlık bir büyüklüğe ulaşmıştır.

Çin'in yeni başlattığı pilot uygulamalarla, yabancı şirketler Çin'de fiziksel bir varlık oluşturmada bu dağıtım kanalını kullanabilmektedir. Bunun için bir çevrimiçi platform oluşturmaları ve malların dağıtımı için yerel lojistik hizmet sağlayıcılarını kullanmaları gerekmektedir.

Ülkenin e-ticaret pazarında iki büyük oyuncu (TMall ve JD) dikkat çekmekle birlikte birçok oyuncu bulunmaktadır. Çin e-ticaret ortamını değerlendirirken sınır ötesi ticareti de dikkate almakta fayda olacaktır. Dünyada sınır ötesi ticarete en önemli ihracatçı ülkenin Çin olduğu görülmektedir. ABD'deki tüketicilerin sınır ötesi ticaret kanallarıyla aldığı ürünlerin %57'si, İngiltere'de %50'si, Fransa'da %43'ü, Almanya'da %43'ü, Suudi Arabistan'da %46'sı, Endonezya'da %41'i Çin'den gelmektedir. Bu noktada, Alibaba'nın B2B modelinin yanı sıra B2C modeliyle de diğer ülkelerdeki tüketicilere ulaşmada en önemli araç olduğunu belirtmek gerekmektedir. Bu bakımdan dünyada gerçekleşen sınır ötesi ticaretin neredeyse yarısının Çin kaynaklı olduğunu söylemek mümkündür.

Bu dev platformların yanı sıra Çin e-ticaret pazarına girmenin alternatif yöntemleri arasında; WeChat, TaoBao, Meituan, Kuaishou, Tik Tok gibi platformlar ve canlı yayın satış yöntemlerini kullanmak sayılabilir. Diğer ülkelerin aksine Çin’de canlı yayınlar yoluyla e-ticaret platformlarında satış yapmak çok yaygın bir uygulama haline almıştır.

Tüketici Tercihleri

Çin, 2023 yılı itibarıyla 2.559trilyon Amerikan doları değerindeki ithalatı ile dünyanın en büyük ikinci ithalatçısıdır. Çin, bugün itibarıyla; yüksek nüfusu, zenginleşen halkı ve büyüyen ekonomisi ile bir tüketim toplumu haline gelmiştir.

Ülkede gittikçe zenginleşen ve halihazırda 400 milyon bireyden oluşan orta sınıf bulunmakta ve söz konusu tüketici sınıfın kaliteli ve ithal nihai tüketim ürünleri talebi her geçen gün artmaktadır. Bu noktada, Çin’in genelinde sınıflar arasındaki tüketici eğilimlerinin farklılığından da bahsetmek gerekmektedir. Alt ile alt/orta sınıflar açısından gelecek endişesi ile tasarruf eğilimi oldukça yüksektir ve söz konusu bu sınıfların tercihi yerli üründen yana olmaktadır.

Bu kapsamda Tier 1 olarak adlandırılan Şanghay, Pekin, Guangzhou şehirlerindeki orta/üst ile üst gelirli sınıfların tercihlerinde ithal ürünler önemli yer tutmaktadır. Ayrıca, Tier 2 olarak adlandırılan Xi’an, Chengdu, Chonqing, Wuhan gibi şehirlerdeki nüfusun da harcanabilir geliri her geçen gün artmaktadır. Bu şehirlerdeki nüfusun tercihlerinde de son 5 yıllık dönemde önemli değişiklikler göze çarpmaktadır. Kümülatif olarak incelenecek olursa orta/üst ile üst sınıfı her geçen gün büyüyen Çin’in tüketici tercihleri ithal ürünler yönünde seyretmektedir.

Diğer taraftan, özellikle genç neslin tercihlerinde, “klasik Çinli tüketici” tercihlerinden tamamen farklı tercihler yapmaktadırlar. Bu kapsamda, örneğin protein ağırlıklı beslenme artmakta; hazır giyimde özellikle Avrupa modası takip edilmekte; kozmetik ürünlerinin tüketimi düzenli olarak yükselmektedir. Tier1 ve Tier2 şehirleri dışında yer alan ve daha az gelişmiş olan bölgelerdeki gençler, e-ticaret platformları sayesinde online olarak neredeyse tüm ithal ürünlere erişebilmektedir.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Firmalarımızın, öncelikle pazara girmek istedikleri ürünü belirlemeleri ve ürün bazında strateji geliştirmeleri daha yararlı olacaktır. Bununla birlikte genel olarak, satışı belirleyen faktörlerin başında tanıtım gelmektedir. Zira, ülkemiz firmalarının genel olarak bilinirliği düşük seviyelerdedir.

400 milyon kişiden oluşan orta/üst sınıf Çinli tüketiciyi hedefe alarak Çin’in kendine özgü Weibo, WeChat, Kuaishou, Tik Tok gibi sosyal medya hesapları üzerinden yürütülecek tanıtım faaliyetleri de başarıya ulaşmak açısından önemli bir araçtır. Çin’de 850 milyonu aşkın internet kullanıcısı bulunmaktadır. Bunların %85’i mobil cihazları günlük hayatında son derece yoğun bir şekilde kullanmaktadır. Bu bakımdan, sosyal medya üzerinden yapılacak tanıtım faaliyetleri son derece önemlidir.

Çin’de rekabetin son derece üst seviyelerde olması sebebiyle sabırlı olmak ve orta/uzun vadeli hedefler koymak önem arz etmektedir.

Kamu İhaleleri

Çin Halk Cumhuriyeti'nin (ÇHC) 1980'lerle başlayan ekonomik kalkınma hamlelerinde önemli bir rol oynayan müteahhitlik sektörü, son 30 yıllık süreçte ülkenin gayri safi yurt içi hasılasındaki (GSYİH) artışta ciddi bir payı bulunmaktadır. Müteahhitlik sektöründe yabancı firmaların ağırlıklı olarak, teknoloji ve marka avantajlarını kullandıkları kısıtlı projelerde yer aldığı bilinmektedir. Tamamına yakınında yerel (devlet ya da özel) firmaların faaliyet gösterdiği Çin'in müteahhitlik sektörüne yabancı firmaların girişinde ciddi zorluklarla karşılaşıldığı bilinmektedir.

Çin'de ihalelerin çoğu Çince dilinde çıkmaktadır. Teknik müşavirlik sektörü için hem ihale hem de doğrudan teklif alınması durumlarının olduğu bilinmektedir. Ancak Çinli firmalar veya Çin'de yerleşik yabancı firmalar burada tercih edilmektedir. Bu doğrultuda, Çin'de iş yapmak için burada yerleşik olmak önem arz etmektedir.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Çin’de üretim, yatırım ve ihracat çok kapsamlı ve hacimce büyük olup; bu yapıda literatürde “cluster” / küme olarak tanımlanan odak bölgelerinin büyük payı vardır.

Kuzey Çin’de Pekin, Tianjin ve Hebei (ağır sanayi, kimya, metal, enerji, demiryolu, bilişim, otomotiv); Kuzeydoğuda Dongbei (Liaoning, Jilin ve Heilongjiang ile aynı zamanda İç Moğolistan’ın doğusu) olarak nitelenen üç eyalet (ağır sanayi, otomotiv); Shandong eyaleti (petrol rafinerisi, nişasta, gıda endüstrisi); Doğu Çin’de Şanghay, Jiangsu ve Zhejiang (kimya, petrokimya, demir çelik, elektrik-elektronik, enerji, makineler ve parçaları, muhtelif imalat sanayi, metaller, ilaç, tekstil, deri); güneyde Guangdong eyaleti (ağırlıklı olarak ihracata yönelik makine, hafif sanayi, seramik de dahil her türlü imalat), Orta Çin’de Hunan, Hubei eyaletleri (demir-çelik, robot, makine ve metal işleme başta olmak üzere birçok sanayi kolu) ile iç kesimlerde Sichuan Eyaleti ile Chongqing (otomotiv, motosiklet başta olmak üzere birçok sanayi kolu) önemli sınai odak noktalarıdır. Bu sınai odak bölgelerinde makineden ilaca, tekstilden gıdaya birçok ürün rekabetçi şekilde üretilerek hızlı şekilde Çin ve dünya piyasalarına sunulabilmektedir.

Yıllar itibarıyla, sektörlerin GSYH’ye katkısı şu şekildedir:

Göstergeler	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Sektör Bazında GSMH	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Tarım, hayvancılık ve balıkçılık (%)	7.5	7.7	7.6	8.0	7.5	7.3	7.8	8.4	8.7
İmalat (%)	31.7	32.8	32.6	30.9	31.6	32.8	33.1	32.9	34.1
İnşaat (%)	6.8	6.7	6.9	7.1	7.2	7.1	7.0	6.9	6.9
Toptan ve perakende satışlar (%)	9.8	9.7	9.6	9.5	9.7	9.7	9.8	9.9	9.8
Tasima, depolama ve posta hizmetleri (%)	4.6	4.2	4.2	4.0	4.3	4.4	4.5	4.4	4.4
Otel ve lokanta hizmetleri (%)	1.7	1.5	1.6	1.5	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8
Finansal aracılık hizmetleri (%)	8.0	7.7	7.9	8.2	7.7	7.7	7.8	8.0	8.2
Emlak hizmetleri (%)	5.8	6.1	6.7	7.2	7.1	7.0	6.9	6.7	6.2
Diğer (%)	24.2	23.6	23.0	23.5	23.1	22.2	21.5	21.0	19.9
Kaynak: Ulusal İstatistik Bürosu									

Çin’in gelişen **tarım ve madencilik sektörleri** büyük ölçüde yerel talebi karşılamak için çalışmaktadır ve talebin büyüklüğü karşısında bunda da tam yeterli olamamaktadır. Örneğin, ülke her ne kadar önemli bir petrol üreticisi olsa da (dünyanın en büyük beşinci üreticisi) ürettiği petrol ancak kendi ihtiyacının yarısını karşılamaya yetmektedir. Tüm bu bilgiler kapsamında, Çin’in birçok sektör açısından dünyanın üretim merkezi olduğunu söylemek gerekmektedir.

Tarım ve Hayvancılık

Dünya nüfusunun beşte birinin yaşadığı Çin, global gıda üretiminin dörtte birini tek başına karşılamaktadır. Çin, miktar bakımından dünyanın en büyük tarım üreticisidir. Bununla birlikte tarımsal ürün ithalatında önemli bir ülke olan Çin, parasal değer bakımından en çok tarım ürünü ithal eden ikinci ülke konumundadır. Buğday ve pirinç üretiminde dünya lideri olan Çin; mısır, arpa ve yağlı tohum üretiminde de önde gelen ülkelerden biridir. ABD ile ticaret savaşlarından sonra tarım politikasını değiştiren Çin, daha fazla soya üretirken; buğday ve pirinç üretiminde kendi kendine yetme stratejisini sürdürmeyi hedeflemektedir. Hayvancılık, balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği de Çin ekonomisinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Çin’de 70 yıl önce yetersiz olan tahıl üretimi, arz-talep bakımından dengeye oturarak yeni bir düzeye çıkmıştır. Ülkenin tahıl üretimi 1949’da ise bu rakam sadece 113 milyon ton iken 2021’de 682,9 milyon tona ulaşmıştır.

2001-2020 dönemi için ithal edilen tahıl ürünlerinin %75,4’ünü soya fasulyesi oluşturmaktadır. En çok tüketilen iki ürün olan pirinç ve buğdayın ithalattaki payı ise %6’dır.

Çin, tahıl üretiminin 600 milyon tonun altına düşmesini istememektedir. Bundan dolayı da en az 110 milyon hektarlık alanda tahıl üretimini sürdürmeyi hedeflemektedir. Ülkede şu anda 134,9 milyon hektarlık tarım alanı mevcuttur.

Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) mevzuatı uyarınca, gıda ürünleri ithalatında bütün ihracatçı ülkeler tarafından risk analizi ve ürün spesifik protokollerin imzalanmasını öngören bir pazara giriş sürecinin tamamlanması gerekmektedir. Konu ile ilgili kurum olan ÇHC Kalite Kontrol, Denetim ve Karantina Genel İdaresi (AQSIQ) yeniden yapılandırılmış, 2017 yılından bu yana anılan konu kapsamında ÇHC Gümrükler Genel İdaresi (GACC) yetkili kılınmıştır.

Gıda sektörü, ülkemizin Çin’e yönelik ihracatının geliştirilmesi ve ürün çeşitliliğinin sağlanması açısından önem ve potansiyel arz eden bir sektör konumundadır. Bu kapsamda, ülkemizin gıda ürünlerinin Çin’e yönelik ihracatının artırılması amacıyla bir süredir sistematik çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda, ilk olarak, gıda ürünlerimizin Çin’e yönelik girişinin kolaylaştırılması amacıyla, iki ülke arasında iş birliğine yönelik bir çerçeve anlaşması olan “Gıda Güvenliği Anlaşması” 19 Nisan 2013 tarihinde imzalanmış bulunmaktadır.

Çin’e gıda ürünlerimizin ihracatı kapsamında 2019 yılında kiraz ihracatımızda fumigasyon yönteminin önü açılmış (mevcut durumda geçici olarak kapalı), antepfıstığı ihracatımız resmi olarak başlamış, Çin’e ihraç edilebilen su ürünlerimize ise ton balığı ve alabalık ürünleri eklenmiştir. 2020 yılında ise süt ürünleri ve kanatlı eti ihracatımızın önü açılmıştır. 2021’de UHT süt ürünleri ihracatımız başlamıştır.

Yeni ürünler ekleme yönündeki çalışmalarımız kapsamında ÇHC Gümrükler Genel İdaresi nezdindeki girişimlerimize narenciye, nar ve iç badem, üzüm, kivi, elma ve defne yaprağı ürünlerinde devam etmektedir.

Sanayi

İmalat sanayi, düşük maliyetlerin de sağladığı avantaj sayesinde Çin büyümesinin itici gücü olmuştur ve artan maliyetlere rağmen büyük ölçüde bu konumunu korumaktadır. Çin GSYH’sinin %40,7’sine) tekabül eden imalat sektörü, süreç içerisinde kaliteyi, teknoloji içeriğini ve katma değeri artırarak dünya standartlarında üst konumlara ulaşmıştır. Bununla birlikte bugün Çin’in ihraç ettiği sanayi ürünlerinin yarısı yabancı sermayeye sahip şirketler tarafından üretilmektedir.

Son yıllarda artan teknolojik ürün üretim kapasitesi ve orta uzun vadeli planlı yatırımlar sayesinde özellikle elektrikli araçlar, yenilenebilir enerji, hızlı trenler, otonom araç ve sistemler, bilgi işlem sistem ve makinaları vb. ön plana çıkan alanlardır.

Çin dünyadaki;

- Çeliğin yüzde 50'sini,
- Otomobillerin yüzde 30'unu,
- Cep telefonlarının yüzde 90'ını,
- Bilgisayarların yüzde 80'ini,
- Gemilerin yüzde 40'ını,
- Ayakkabıların yüzde 60'ını üretmektedir.

Çin'in artık fiyatların düşük olduğu bir ülke olmadığını unutmamak gerekmektedir. Çin'de üretim maliyetleri arttıkça fiyatlar da giderek yükselmiş ve bu fiyat artışları tüm sektörlere yansımıştır.

Tüm bu bilgiler kapsamında, Çin'in birçok sektör açısından dünyanın üretim merkezi olduğunu söylemek gerekmektedir.

Madencilik

Dünyadaki genel ekonomik gelişme ve özellikle Çin'in son yirmi yılda ulaştığı yüksek büyüme rakamları beraberinde ham maddelere olan yüksek ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Çin sahip olduğu kayda değer maden rezervlerine rağmen pek çok ham maddenin dünyadaki büyük alıcılarının başında gelmektedir. Çin'in ham madde talebi özellikle malzeme yoğun inşaat, imalat sanayi ve otomotiv gibi sektörlerde kullanılan bakır, demir, krom, alüminyum, manganez gibi temel metal ve ham maddelere yönelik artış trendini sürdürmektedir. Buna paralel olarak ülkemizin Çine yönelik temel ihraç ürünleri içerisinde madencilik ürünlerimiz ilk sırada gelmektedir. Çin'in metal ve madenlerinin yerli üretimleri talebin ancak 1/3'ü ile yarısına kadar olan miktarını karşılamaya yetmektedir. Geri kalan talep ise ithalat suretiyle karşılanmaktadır. Çin'in giderek artan ham madde ihtiyacı göz önünde bulundurulduğunda devlet politikası olarak uygulanan vergilerle ham maden ihracatında engelleyici bir tutum sergilendiği görülmektedir. Ham madde ithalatı ise bunun tam tersi sebeplerle sürdürülebilirliği de sağlamak amaçlı uygulanan düşük vergi politikaları ile teşvik edilmektedir.

Hizmetler

Çin'de en hızlı büyüyen ve uluslararası ölçekte etkisini artıran üçüncü endüstri olarak tabir edilen hizmet sektörü GSYH'nin %52,2'sini (7,4 trilyon dolar) oluşturmaktadır.

• **Lojistik**

Çin'in lojistik altyapısı, başta ulaştırma ve telekomünikasyon olmak üzere oldukça kaliteli durumda olup büyük yatırımlarla bu alanda daha da fazla gelişme kaydedilmesi amaçlanmaktadır. Ancak, kalitenin ülkenin her bölgesinde aynı olmadığını, lojistik altyapısının ülkenin ekonomik olarak daha gelişmiş kesimlerinde daha yaygın ve daha kaliteliyken, ülkenin iç ve batı kesimlerine gidildikçe seyrekleştiğini ve kalitenin de düştüğünü göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Çin genelinde toplam 5,2 milyon kilometrelik karayolu bulunmakta olup bunun 160 bin kilometresi otobandır. 146 bin kilometrelik toplam uzunluğa sahip demiryolları içerisinde 37.900 km uzunluğunda yüksek hızlı tren hattı mevcuttur.

Çin'de ekonomik büyümenin yüksek bir performansla devam etmesi, üretimin ve ticaretin artması ve elektronik ticaretin de gelişmesiyle birlikte lojistik sektörü hızlı bir gelişim sürecine girmiştir. Çin Bilimler Akademisi'nin yaptığı bir hesaplama göre ülkedeki lojistik sektörü 2019 yılı itibariyle 46,5 milyar dolarlık bir büyüklüğe ulaşmıştır.

- **Enerji**

Su kaynakları kritik öneme sahiptir. Zira gerek tarımda sulama için gerekse elektrik üretiminde kullanılmaktadır. Çin dünyada en büyük hidroelektrik enerji üretimi yapılan ülkesidir ve dünyanın en büyük hidroelektrik santrali Three Gorges Barajı 22.500 megavat enerji üretimi ile küresel anlamda en büyük kapasiteye sahip barajdır.

Nüfusun tamamının elektriğe ulaşımının tamamlandığı ülkede, elektrik tüketiminin yaklaşık %15'i yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilirken, yaklaşık yüzde %75'i petrol, gaz ve kömürden (%70) elde edilmektedir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Çinli firmalarla iş yapan yabancı firmaların Çin'in kendine has kültürel özelliklerinin, adetlerin, davranış şekillerinin farkında olması gerekmektedir. Bu anlamda, Çin'de iş yapacak Türk firmalarına verilebilecek bazı öneriler aşağıda yer almaktadır.

- **İş Yapma Tarzı**

Batı'da kişinin kendisine ayırdığı zaman ve özel hayat çok önemliyken, Çin'de iş hayatın kendisidir. Çinliler günde 24 saat boyunca işleri hakkında konuşabilirler ve iş ile ilgili birçok etkinlik, örneğin toplantılar, yemekler, mesai saatleri dışında yapılabilir.

Kişisel ilişkiler ya da Çince 'deki deyimıyla "guanxi", Çin'de Batı kültüründe olduğundan çok daha önemlidir ve bu açıdan Çin'in aslında Türk kültürüne yakın olduğu söylenebilir. Bir iş anlaşması imzalanmadan önce Çin tarafı müstakbel ortağıyla önce güçlü bir kişisel ilişki kurmak ister ve yapılan ilk birkaç toplantının sadece bu amaç doğrultusunda kullanılması gerekebilir.

- **Toplantılar**

Çin tarafı toplantı salonuna hiyerarşik bir sırayla girer ve aynı sırayla çıkar. Salona ilk girenin gruptaki en kıdemli kişi olması kuvvetle muhtemeldir.

Çin tarafının lideri konumundaki kişiye saygı gösterilmelidir. Toplantıya katılan ekibi Çin tarafında ekibin lideri, yani en kıdemli kişisi tanıştırmalıdır.

Toplantıya giren kişilerin toplantı konularına, iyi hazırlanılması beklenir. Örneğin bir sunum yapılacaksa, mutlaka sunumun bir çıktısı toplantıdaki tüm katılımcılara dağıtılmalıdır.

Tercüman kullanılıyorsa Çin tarafına yöneltilecek soruları doğrudan tercümana hitap ederek sormak değil de Çin tarafına hitap ederek sorup tercümanın çevirmesini beklemek daha doğru olacaktır.

- **Kartvizit**

Kartvizit değişimi çok önemlidir, bu yüzden toplantılara ve görüşmelere giderken bol bol kartvizit bulundurmakta fayda vardır.

Kartvizitin bir tarafı mutlaka Çince olmalı, diğer taraf tercihe göre İngilizce ya da Türkçe olabilir. Sizinle ve şirketinizle ilgili önemli bilgiler mutlaka kart üzerinde yer almalıdır. Unvan mutlaka yazılı olmalıdır.

Sizinle ve şirketinizle ilgili önemli bilgiler mutlaka kart üzerinde yer almalıdır. Unvan mutlaka yazılı olmalıdır.

Çinli yetkiliye hitap ederken önce soyadın söylenmesi gerekmektedir.

Kartvizit iki elle tutularak ve Çince tarafı üstte yer alacak şekilde takdim edilmelidir. Aynı şekilde sunulan kartvizit yine iki elle alınmalı ve alındıktan sonra bir süre üzerindeki yazılar okunarak

incelenmelidir. Alınan kart toplantı sırasında masada alan kişinin hemen önünde durabilir. Alınan kartı hemen cebe ya da cüzdana koymamak gerekir.

Toplantı sonrasında taraflar arasında WeChat değişimi kartvizit değişimi kadar önemli bir husus olup bir mesajlaşma programının ötesinde olup iletişim için e-postadan daha fazla tercih edilmektedir.

Diyaloglar

Çince bilmeyenlerin de birkaç kelime Çince öğrenip kullanmaları olumlu etki yaratır. Çince “yemek yedin mi?” ya da “nereden geliyorsun?” gibi sorular, Türkçedeki “ne haber?” ya da “nasılsın?” gibi nezaket gereği kullanılan ve aslında tam bir cevabı beklenmeyen ifadelerdir. Bu nedenle bu soruları bire bir olarak alıp detaylı cevaplar vermemek gerekir.

Çinliler net olumsuz ifadelerden kaçınırlar ve bu tür ifadeler kaba bulunur. Örneğin Çinli taraf “çok sorun yok” diyorsa bu aslında hala sorunların olduğu anlamına gelebilir. Çinlilerle konuşurken de bu konuya dikkat etmeli, örneğin doğrudan bir “hayır” yerine “düşüneceğim”, “göreceğiz” gibi ifadeler kullanılmalıdır.

Karşıdaki kişiye parmakla işaret etmek hoş karşılanmaz. Bunun yerine çok gerekiyorsa açık bir el ile işaret etmek, ya da mümkünse hiç el kullanmadan göz teması kurmak tercih edilmelidir.

Dünyanın en büyük ikinci ithalatçısı olan Çin’e “alternatif pazar” olarak yaklaşılmaması gerekmektedir. Çinli ithalatçılara, ana pazar olarak hedeflendiklerinin hissettirilmesi önemlidir.

• *Yemekler*

Bir yemeğe davet edilenler, masada istediği bir yere oturmaktansa nereye oturacaklarının gösterilmesini beklemelidir. Yemek oturma düzenleri hiyerarşik bir düzene göre planlanır, buna uyulmalıdır.

Genellikle yuvarlak masalar etrafında yenen iş yemeklerinde masaya çok sayıda farklı tabak gelecektir. Her birinden az bir parça almak yeterli olur.

Yemek sırasında farklı kişiler tarafından kadeh kaldırılıp nezaket konuşmaları yapılabilir, misafirlerin de ev sahiplerine teşekkür amacıyla bu yöntemi kullanmaları önerilir.

• *Rakamlar*

8 rakamı Çin kültüründe şanslı rakamdır. Bir şeyden 8 tane almak ya da vermek, güçlü bir iyi niyet göstergesidir. 6 rakamı da gelişime, ilerlemeye işaret eder. 4, Çincedeki “ölüm” kelimesiyle eş sesli olduğundan uzak durulan bir rakamdır.

Para Kullanımı (kredi kartı, çek dahil)

Çin’de ödemeler yerel para birimi olan yuan (RMB) ile yapılmaktadır. Bu kapsamda, Çin’e seyahat eden vatandaşlarımızın yanlarında yuan (RMB) bulundurmaları gerekmektedir. Uluslararası beş yıldızlı otellerde kredi kartı ile ödeme mümkünken, günlük hayatta kredi kartı ile ödeme neredeyse mümkün değildir.

Çin'de günlük hayatta ödemelerin neredeyse tamamı WeChat ve Alipay programları aracılığı ile yapılmaktadır.

Çin Merkez Bankası, 14 Mart 2024 tarihinde; Çin'de en yaygın olarak kullanılmakta olan WeChat, Ali Pay ve Union Pay ödeme sistemlerinde uluslararası Visa, Master Card, American Express gibi kredi ve banka kartlarının kullanımının mümkün hale geldiğini, Çin'e iş veya turistik amaçlı seyahat eden yabancıların mezkur ödeme sistemlerine kendi ülkelerinde kullandıkları banka ve kredi kartlarını tanıtabileceklerini, Çin'de yerleşik olmayan yabancıların mobil ödeme uygulamalarındaki tek işlem limitinin 1000 ABD Dolarından 5000 ABD Dolarına, yıllık toplam parasal işlem limitinin ise 10 bin ABD Doları'ndan 50 bin ABD Dolarına yükseltildiğini, ve exchange logosu bulunan tüm ATM'lerden RMB nakit çekimi ile logoya haiz tüm banka şubelerinden de döviz ile yerel para değişimi yapılabileceğini açıklamıştır

Seyahat Önerileri

- Çin vizesinin mümkün olduğunca erken alınması önemlidir. Eksik belge vs. gibi sebeplerle vize süreci uzayabilmekte, konsoloslukların ve vize başvuru merkezlerinin kapalı oldukları resmi tatiller nedeniyle bekleme süresi artabilmektedir.
- Çin'in artık fiyatların düşük olduğu bir ülke olmadığını unutmamak gerekmektedir. Çin'de üretim maliyetleri arttıkça fiyatlar da giderek yükselmiş ve bu fiyat artışları tüm sektörlerde yansımıştır.
- Cep telefonuna WeChat uygulamasını yüklemek gerekmektedir. Türkiye'de de yaygın bir şekilde kullanılan WhatsApp uygulaması Çin'de erişime kapalıdır. Bu nedenle benzer özellikleri taşıyan ve Çin'de 700 milyonun üzerinde kullanıcısı olan WeChat kullanmak, bu uygulama üzerinden ücretsiz arama da yapılabildiği düşünülürse oldukça faydalı olacaktır.
- Çin'de Google başta olmak üzere birçok internet hizmetinin erişime kapalı olması, çalışmalarını sektöre uğratabilmektedir. Örneğin, e-mail hesabına erişim mümkün olmayabilir. Bu konuyla ilgili olarak Çin'e gitmeden önce gerekli önlemleri almak (örneğin VPN yüklemek) faydalı olacaktır.
- Çince bilmiyorsanız sadece iş görüşmelerinizde değil, alışverişten yemeğe Çin'deki tüm deneyiminizde zorluk çekebilirsiniz. Seyahate Çince bilen bir çalışan ya da iş arkadaşı ile çıkmak ya da bir tercümanla çalışmak çözüm olabilir.
- Çin'de elektronik ödeme şekilleri giderek yaygınlaşmaktadır. Kredi kartı kullanımında ise giderek Çin'in kendi sistemi olan Union Pay'in tercih edildiği, Master Card ve Visa gibi sistemlerin kullanımının ise azaldığı görülmektedir. Bu nedenle kredi kartlarından ziyade yanınızda nakit bulundurulmasında fayda vardır.
- Çin'e iş amacıyla seyahat eden kişilerin bu ülkeye gidince danışmanlık ya da benzeri isimler altında faaliyet gösteren, ancak yeterince yetkin olmayan ya da farklı amaçları olan kişi ya da kurumların eline düştükleri ve bu nedenle ciddi kayıplara uğradıkları gözlemlenmektedir. Bu konuda, firmalarımızın seyahat öncesinde Ticaret Müşavirliğimizle irtibata geçilerek bilgi alınması mümkündür.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması

ÇHC, Umuma Mahsus Pasaport hamillerini vizeye tabî tutmaktadır. Resmi Pasaport hamilleri ise anılan ülkeye yapacakları 30 güne kadar ikamet süreli seyahatlerinde vizeden muaftır. 15 Şubat 2016 tarihinden bu yana iş adamlarımızın ticari vize başvurularında Çin'den davet eden firmaların davet mektupları kabul edilmemektedir.

Bu çerçevede, Çin'in yetkilendirilmiş resmi devlet kuruluşlarının verdikleri davet mektubunun ıslak imzalı aslı (Davetiye) kabul edilmektedir. Ayrıca, turistik amaçla seyahat edecek olan kişilerin bireysel yaptıkları turistik vize başvuruları kabul edilmemekte, sadece grup vize başvuruları kabul edilmektedir. Çin'in başlattığı bu uygulama nedeniyle vize başvuru prosedürü uzun zaman almaktadır. Bu kapsamda, vatandaşlarımızın seyahatlerinden makul bir süre önce vize için başvuruda bulunmaları önem arz etmektedir.

Resmî Tatiller

ÇHC 2024 Yılı Resmî Tatil ve Telafi Çalışma Günleri

1 Ocak 2024	Yeni Yıl Tatili (Pazartesi)
10- 17 Şubat 2024	Bahar Festivali (Cumartesi'den Cumartesi'ye) (4 Şubat Pazar ve 18 Şubat Pazar telafi çalışma günleri)
4- 6 Nisan 2024	Kabir Ziyareti Günü (Perşembe'den Cumartesi'ye) (7 Nisan Pazar telafi çalışma günü)
10 Nisan 2024	Ramazan Bayramı 1. Günü (Çarşamba)
1- 5 Mayıs 2024	İşçi Bayramı (Çarşamba'dan Pazar'a) (28 Nisan Pazar ve 11 Mayıs Cumartesi telafi çalışma günleri)
8- 10 Haziran 2024	Ejderha Kayığı Festivali (Cumartesi'den Pazartesi'ye)
16 Haziran 2024	Kurban Bayramı 1. Günü (Pazar)
15- 17 Eylül 2024	Güz Ortası Festivali (Pazar'dan Salı'ya) (14 Eylül Cumartesi telafi çalışma günü)
1-7 Ekim 2024 <i>çalışma günleri</i>	Çin Milli Günü (Salı'dan Pazartesi'ye) (29 Eylül Pazar ve 12 Ekim Pazartesi telafi çalışma günleri)

Çalışma günleri

Çin'de mesai saatleri genel olarak sabah 9:00'da başlayıp akşam 6:00'da sona ermektedir.

Yerel Saat

Çin'de tek bir yerel saat kullanılmakta olup, ülkemizin beş saat ilerisindedir.

Çin ile İlgili Bilinen Temel Yanlıklar

- Çin, sadece üreten, ihraç eden bir ülke değildir. Çin tüketen ve dünyanın en büyük ikinci ithalatçısı olan bir ülkedir. Çin, zenginleşen halkı ve büyüyen ekonomisiyle tüketen bir toplum haline gelmiştir.
- Çin halkı azla yetinen, ithal ürün talebi olmayan bir halk değildir. Çin'de gittikçe zenginleşen ve halihazırda 400 milyon bireyden oluşan bir orta sınıf bulunmakta ve söz konusu orta sınıfın kaliteli ve ithal nihai tüketim ürünleri talebi her geçen gün artmaktadır.
- Çin, ekonomi yönetiminde salt devletin yer aldığı bir ülke değildir. Ekonomide özel sektörün ve müteşebbislerin payı önemli bir seviyeye gelmiş ve her geçen gün artmaktadır.

Çin, ürünleri ucuza ve kalitesiz olarak üreten bir ülke değildir. Çinli firmalar, ithalatçının talebine ve bütçesine göre üretim yapmaktadır. Ayrıca, bugün itibarıyla Çinli firmalar, birçok sektörde AR-GE yatırımları ile dünya standartlarında üretim gerçekleştirmektedir.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri (temsilcilik ofisi, yabancı şubesi, ticari acente dahil)

Çin’de yabancı sermayeli bir limitet şirket iki farklı şekilde kurulabilmektedir:

- Yüzde yüz yabancı sermayeli bir şirket kurmak,
- Temsilcilik ofisleri kurmak,

Yüzde Yüz Yabancı Sermayeli Şirketler

Yüzde yüz yabancı sermayeli şirketler, yatırımcıya şirket üzerinde tam kontrol sağlamakta ve günümüzde Çin’de yabancı sermayenin en çok tercih ettiği model olarak ortaya çıkmaktadır. Yabancı ülke vatandaşları tarafından yabancı sermaye ile kurulan limitet şirketler çoğunlukla üretimini Çin’de yapan ve buradan diğer ülkelere ihracat gerçekleştiren iş modelleri için tercih edilmektedir. Bununla birlikte, yüzde yüz yabancı sermayeli şirketlerin kurulabileceği sektörler hizmet sektörü, danışmanlık, ticaret ve imalat olarak belirlenmiş durumdadır. Çin’de yüzde yüz yabancı sermayeli bir şirketi hayata geçirmek sektöre, bölgeye ve diğer koşullara bağlı olarak değişmekle birlikte ortalama bir ay sürmektedir.

Temsilcilik Ofisleri

Temsilcilik ofisleri, yabancı şirketler tarafından Çin’de doğrudan gelir getirmeyen faaliyetlerin gerçekleştirilmesi, örneğin pazarlama faaliyetlerinin sürdürülmesi, pazar araştırması yapılması, satın alınacak ürünlerin tespit edilmesi, ana şirketin Çin’deki faaliyetlerinin koordine edilmesi ya da farklı paydaşlarla ilişkilerin devam ettirilmesi amacıyla açılmaktadır. Bu tür ofisler sayesinde şirketler, Çin pazarına ilk adımı atmış olmaktadır. Temsilcilik ofisleri doğrudan ürün satmak, alım yapmak ya da farklı hizmetler sunmak gibi faaliyetleri gerçekleştiremez, fatura kesemez, ancak bağlı oldukları şirketin mevcut ve potansiyel müşterileri ile temas kurma ve şirket adına sözleşme yapma hakları bulunmaktadır. Temsilcilik ofislerinin avantajı düşük maliyetli olmaları, yüzde yüz yabancı sermayeli şirketlerden farklı olarak bir asgari sermaye yatırımı ya da iş planı gerektirmemeleri, kolay kurulabilmeleri ve yönetimlerinin de kolay olmasıdır. Bununla birlikte, Çin yasalarına göre temsilcilik ofislerinin doğrudan eleman alımı yapamamaları, bunun yerine yetkili bir insan kaynakları ajansı kullanmalarının zorunlu olması önemli bir dezavantajdır.

Şirket Kurma Prosedürü (Başvuru merci, başvuru yapmaya yetkili kişi, istenen evraklar, kuruluş sermayesi vb.)

Bir şirketin kurulma süreci, yukarıda bahsedilen modellerden hangisinin tercih edildiği, şirketin hangi sektörde faaliyet gösterdiği ve hangi coğrafi bölgede kurulduğuna göre farklılıklar sergilese de Çin’in yabancı sermaye mevzuatı, yabancı sermayeli bir şirketin beş adımda hayata geçirilmesini öngörmektedir. Bunlar aşağıdaki gibidir:

- ✓ Şirketin isminin Sanayi ve Ticaret İdaresi nezdinde kayıt altına alınması,
- ✓ Şirketin işte çalışacağı sektörün Negatif Liste’de, başka bir deyişle yabancı sermayeye açık olmayan sektörler listesinde bulunmaması koşuluyla, Ticaret Bakanlığı’na internet üzerinden başvuru yapılması (Başvurunun eksiksiz yapılması kaydıyla Ticaret Bakanlığı üç gün içerisinde onay mesajı göndermektedir),

- ✓ Şirketin yerel Sanayi ve Ticaret İdaresi ofisinde kaydının yapılması (Bu ofislerin uygulamaları ve koşulları bölgeden bölgeye değişebilmektedir. Bazı bölgelerde süreç kolaylaştırılırken, bazı bölgelerde ek koşullar getirilebilmektedir),
  - ✓ Yerel Sanayi ve Ticaret İdaresi nezdinde şirketin düzenleyici gereksinimlere uygunluğunun belgelenmesi (Bu kapsamda örneğin enerji tüketim raporu, arazi kullanım raporu, yerel istihdam etki raporu, inşaat güvenlik belgeleri, çevre etki raporu gibi dokümanların temin edilmesi gerekmektedir ve istenen belge sayısı bölgeden bölgeye değişebilmektedir),
  - ✓ İşletme lisansı çıktıktan sonra Sanayi ve Ticaret İdaresi, vergi dairesi ve denetim kurumunda şirketin kaydının yaptırılması ve banka hesaplarının açılması (Burada da işlem sayısı bölgeye ve sektöre göre değişebilmektedir.).
- Tüm bu adımların tamamlanmasının ardından şirket faaliyetine başlayabilmektedir.

Sigorta

Çin'in halihazırdaki en büyük avantajlarından birisini işgücü oluşturmaktadır. Ülkenin 2022 yılı verilerine göre 1,44 milyarlık nüfusunun yüzde 68'2 si çalışma yaşı olarak nitelendirilen 15-64 yaş grubunda yer almaktadır. Ancak, hızla yaşlanan nüfus ekonomi üzerinde giderek bir baskı oluşturmaktadır.

Gösterge	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Toplam Nüfus	1,411,750,000	1,412,600,000	1,412,120,000	1,410,080,000	1,405,410,000	1,400,110,000	1,392,320,000	1,383,260,000	1,376,460,000
0-14 Yaş arası	239,080,000	246,780,000	252,770,000	236,890,000	237,510,000	235,220,000	232,520,000	228,240,000	227,120,000
15-64 Yaş arası	962,890,000	965,260,000	968,710,000	995,520,000	1,000,650,000	1,005,280,000	1,009,430,000	1,009,780,000	1,010,320,000
65 Yaş üstü	209,780,000	200,560,000	190,640,000	177,670,000	167,240,000	159,610,000	150,370,000	145,240,000	139,020,000
Kaynak: Ulusal İstatistik Bürosu									

Çin'de beş çalışma gününden oluşan hafta, günlük 8 çalışma saatinden toplam 40 saat olarak belirlenmiştir. Çin yasalarına göre işletmeler, (yabancı sermayeli olanlar da dahil olmak üzere) çalıştırdıkları her tam zamanlı çalışan ile yazılı bir sözleşme yapmak zorundadır. Bu sözleşmeler belirli bir dönem için olduğu gibi, açık süreli de olabilmektedir. Ancak bir işletmenin çalışanıyla açık süreli sözleşme yapabilmesi için, önce aynı çalışanla iki dönem belirli süreli sözleşmeyle çalışmış olması gerekmektedir.

İşgücüne dahil olan tüm Çin vatandaşları ve yabancı uyruklu çalışanlar, Çin'in sosyal güvenlik sistemine katılmak zorundadır ve sistem beş farklı sigortadan oluşmaktadır; bunlar, emeklilik sigortası, genel sağlık sigortası, iş kazası sigortası, işsizlik sigortası ve doğum sigortasıdır. İşveren, çalışanlarının sosyal güvenlik ve konut fonu ödemelerini yapmakla yükümlüdür. Çin sınırları içerisindeki tüm yabancıların, (daimî oturma iznine sahip olanlar hariç) ülkede çalışabilmek için ilgili makamlardan gerekli izinleri almaları gerekmektedir. Bu izin süreci sırasıyla şu aşamalardan oluşmaktadır:

1. Sağlık kontrolleri,
2. Çalışma izni bildirimini,
3. Tek girişli "Z" tipi vize,
4. Geçici ikamet kaydı,
5. Çalışma izni,
6. Oturma izni.

Bankacılık Mevzuatı

Çin'deki bankacılık ve finans sektörü ağırlıklı olarak kamu tekelinde bulunmaktadır. Piyasanın dört büyük oyuncusunun tamamı devlet bankasıdır. Bunlar, Agricultural Bank of China, Bank of China, China Construction Bank ve ICBC bankalarıdır. Kamuya ait ticari bankalar piyasadaki toplam varlık, kredi ve mevduatların %60'ını ellerinde bulundurmaktadır.

Diğer bir grup olan anonim bankalar ise daha fazla çeşitlilik gösteren hissedar yapılarına sahip olup yabancı sermayeli bankaların yanı sıra kırsal kredi kooperatifleri de bunların arasında yer almaktadır.

Vizeler (Çalışma, oturma izinleri, geçici çalışma vizesi, başvuru merci gibi bilgiler)

Çalışma İzni

Çin'de yabancı istihdam eden yabancı sermayeli işletmeler, çalışanlar için çalışma izni gibi ilgili prosedürlerini tamamlamalıdır.

2017 yılından itibaren Çin birleşik bir çalışma izni sistemi getirmiştir. İzinin kabulü ve onayı, birleşik sistem (<https://fuwu.most.gov.cn/lhgzweb/>) aracılığıyla yabancılarla ilgili konulardan sorumlu ilgili yerel idari departmanlar tarafından ele alınmaktadır.

İkâmet İzni

Çalışma izni kapsamında Çin'e gelen kişilerin ayrıca ikâmet izni başvurusunda bulunması gerekmektedir.

Çin'de ikâmet eden ve ikamet süresinin uzatılması için başvuran yabancılar, ikâmet izinlerinin geçerlilik süresinin sona ermesinden en az 30 gün önce, yerel halk hükümetlerine bağlı kamu güvenliği organlarının çıkış/giriş idarelerine başvuruda bulunacaklardır.

Yabancı uyruklu kişilerin çalışma amaçlı ikamet izni en az 90 gün ve en fazla beş yıl, çalışma dışındaki amaçlarla ikamet izni ise en az 180 gün ve en fazla beş yıl geçerlidir. Çin'in ekonomik ve sosyal kalkınmasına önemli katkılarda bulunan veya daimî ikâmet için diğer koşulları karşılayan yabancı uyruklular, Çin'de daimî ikamet için başvurabilirler. Konuya ilişkin detaylı bilgi Ulusal Göçmenlik İdaresi'nin devlet hizmeti platformunda (nia.gov.cn) yer almaktadır.

Kaynak: Pekin Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği 2024, Nisan